Формування компетентності педагога здійснюється через зміст освіти, яка включає в себе не тільки перелік навчальних предметів, а й професійні навички та вміння, які формуються в процесі оволодіння предметом. Все це у комплексі формує та розвиває особистість фахівця таким чином, щоб вона володіла способами саморозвитку та самовдосконалення, що забезпечувало б ефективне функціонування педагога як суб'єкта-професіонала в системі «людина-людина», тобто підготовку компетентного фахівця, який відповідає вимогам сьогоднішнього дня, наділеного якостями, знаннями, вміннями, необхідними для того, щоб бути конкурентноздатним і життєздатним.

Психологічний механізм формування компетентності істотно відрізняється від механізму формування понятійного «академічного» знання. Обумовлено це, перш за все, тим, що звичайне знання призначено для запам'ятовування або відтворення, а, в кращому випадку, для отримання іншого знання логічним або емпіричним шляхом. Навряд чи можна навчити фахівця компетентності. Таким він може стати лише сам, знайшовши і апробувавши різні моделі поведінки в означеній предметній галузі, вибравши з них ті, які найбільшою мірою відповідають його стилю, домаганням, естетичному смаку і моральним орієнтаціям. Компетентність, таким чином, представляється як складний синтез когнітивного, предметно-практичного та особистого досвіду.

Компетентність, як властивість індивіда, існує в різних формах: у якості ступеня вмілості; способу особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення); певного підсумку саморозвитку індивіда або форми прояву здібностей. Природа компетентності така, що вона, будучи продуктом навчання, не прямо випливає з нього, а є, скоріше, наслідком саморозвитку індивіда, його не стільки технологічного, скільки особистісного зростання, наслідком самоорганізації та узагальнення діяльнісного та особистісного досвіду.

Компетентність – це спосіб існування знань, умінь, освіченості, що сприяє особистісній самореалізації, знаходженню свого місця в світі, забезпечуючи максимальну затребуваність особистісного потенціалу, визнання особистості оточуючими і усвідомлення нею самої власної значущості.

УДК 373.5 (510)

Шпарик О.М.
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України
shparyk.o@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ: ДОСВІД КНР

Розвиток інноваційної економіки в сучасному Китаї можливий лише на основі якісної професійної освіти, орієнтованого на потреби суспільства XXI століття. У Рішенні Державної ради щодо прискорення розвитку сучасної

професійної освіти (2012 р.) та Плані реалізації національної реформи професійної освіти (2019 р.) урядом Китаю підкреслено, що необхідно докласти всіх зусиль для створення сучасної системи професійної освіти, яка відповідає потребам ринкової економіки, ринку праці та зайнятості. Уряд визначив вимоги до системи професійної освіти, до якого входить всебічне підвищення якості робочої сили, її відповідність економічній структурі та рівню технологічного розвитку [1]. Виходячи з потреб, уряд Китаю розглядає розвиток професійної освіти, зокрема розвиток педагогічної освіти, як пріоритетний напрям.

На думку китайських освітян, педагогічна освіта Китаю має непоганий фундамент та багато сприятливих умов для її модернізації. Можемо виокремити сучасні тенденції розвитку педагогічної освіти КНР: побудова національної моделі педагогічної освіти як необхідна умова підвищення її якості; використання світового досвіду у підготовці вчителів та наближенні її до світового рівня; підготовка нового покоління вчителів, які мають професійну компетентність і конкурентоспроможність на ринку праці; подальша демократизація, гуманізація, фундаменталізація та індивідуалізація педагогічної освіти тощо.

Для досягнення цих цілей, на думку китайського уряду, розвиток педагогічної освіти має бути орієнтовано на застосування нових технологій, впровадження інновацій в освітній процес, самовдосконалення педагогічної освіти і підвищення її якості, яка відповідає світовим стандартам. Однак при цьому не слід забувати про головну роль освіти у підготовці вчителів – відповідність компетентностей випускників сучасним вимогам і технологіям.

Варто зазначити, що Китай сформував систему професійного розвитку вчителя через процес економічного планування. Починаючи з п’ятирічних планів 1950-х рр., широкі економічні ініціативи пов’язали освіту з економічними та соціальними цілями нації. Відтак освіта розглядається як вирішальний фактор для економічного зростання і соціальних змін, а вчителі – як ключові агенти, які реалізують ці досягнення [2, с.7].

Кожен кандидат на посаду вчителя має отримати професійну підготовку. Професійна підготовка вчителів в Китаї здійснюється в системі педагогічних учбових закладів, яка включає спеціальні старші середні школи, педучилища, педвузи (педагогічні інститути та університети, де є педагогічні факультети і курси). Міністерство освіти КНР ліцензує програми навчання вчителів, затверджує зміст навчання та атестує викладачів. Спеціальні старші середні школи можуть кваліфікувати вчителів на дошкільні та початкові посади з еквівалентом диплома про середню освіту. Педучилища, як правило, готують вчителів молодших класів протягом двох років, а педагогічні інститути та університети готують викладачів для старшої школи за програмою чотирирічного бакалавра. Сюди запрошують абітурієнтів, що закінчили повну середню школу і успішно пройшли конкурс єдиних державних вступних іспитів. Для випускників середньої школи, що вступають до педагогічних вузів, існують певні пільги: відмінники можуть бути зараховані без вступних іспитів. За ситуації, коли вища освіта в країні переходить в основному на комерційну основу, більшість студентів педагогічних вузів вчаться безкоштовно. На

предметних знаннях акцентується більше, ніж на педагогічних, оскільки майже всі вчителі викладають лише один предмет, навіть у початкових школах. Навчальна програма включає загальноосвітні, предметні знання, педагогіку та практику викладання. Майбутні вчителі можуть вступати до вишів лише після успішного закінчення старшої школи.

Після отримання диплому, викладачі в Китаї повинні бути сертифіковані. Іспит на професійну кваліфікацію вчителя розглядається китайським суспільством як перший і один із найважливіших кроків складової кар'єрних сходин [2, p.11].

Кваліфікаційні вимоги передбачають, що всі претенденти на сертифікат вчителя, починаючи з дитячого садка до старшої середньої школи, повинні пройти сертифікаційні іспити, які складаються як з письмового тесту, так і з співбесіди. Письмовий іспит зазвичай включає два-три тести, що охоплюють педагогіку, методи викладання певного предмету та психологію, тривалістю 120 хвилин. 20-хвилинне інтерв'ю включає структурований протокол співбесіди та моделювання навчальної сцени. Екзамен на вчительське посвідчення має на меті перевірити етичні принципи здобувачів і ключові знання та навички, необхідні для професії. Письмові тести охоплюють освітні знання, включаючи психологію, освітні концепції, педагогіку, робітничу етику та відповідні закони та положення про освіту; спеціалізовані знання з предметів; навички викладання, включаючи читання, усне висловлювання, логічні міркування, обробку інформації, управління класом та інші відповідні здібності. Інтерв'ю зосереджується на професійних достоїнствах заявника, включаючи етику, манери, навички говоріння та базові навчальні ноу-хау, як проектування, проведення та оцінювання аудиторного заняття. Конкретні компоненти змінюються залежно від області змісту та рівня класу, який здобувач бажає навчати. Наприклад, інтерв'ю для вихователів дитячого садка охоплює такі навички, як спів, гра на фортепіано та малювання.

Після прийняття на роботу вчителі-початківці в Китаї повинні відпрацювати щонайменше 120 годин практики, перш ніж розпочати роботу. У Шанхаї, крім цього, усім новим викладачам призначають наставника приблизно на три роки. Процес наставництва включає всі аспекти викладання, підготовку навчальних матеріалів, спостереження та аналіз уроків, методи викладання, розробку та оцінювання іспитів. Як вчителі-початківці, так і їхні наставники несуть відповідальність за успіхи нового вчителя.

Викладачі зобов'язані приділяти щонайменше 360 годин на рік професійному розвитку та поновлювати сертифікат кваліфікації вчителя кожні п'ять років. Вчителі часто спостерігають за уроками один одного, щоб або навчитися у більш досвідченого чи більш ефективного вчителя, або послужити наставником для початківця. Вчителі також часто зустрічаються в регулярно запланованих (часто щотижневих) предметних групах, щоб обговорити кращі практики, ділитися порадами та створити спільні плани уроків на наступний тиждень. Інколи вчителі дають демонстраційні уроки; вони служать засобом обміну кращою практикою з іншими вчителями, або як засіб зворотного зв'язку та критики для вчителя, який дає урок. Іноді ці шкільні групи зустрічаються з

групами з інших шкіл задля навчання, планування програм або обміну ідеями. Зокрема у Шанхаї у 2008 році було створено веб-платформу, щоб викладачі могли ділитися ідеями навчальних програм, науково-дослідних робіт.

Отже, педагогічна освіта та професійний розвиток вчителя в Китаї має свої особливості. У сучасному Китаї педагогічна освіта є складовою частиною професійної системи освіти і однією з ключових ланок, які визначають якість і перспективи розвитку освіти. XXI століття до сучасної системи вищої педагогічної освіти висуває вимоги, пов'язані зі створенням умов для максимального розвитку особистості людини і готовності цієї особистості до самоосвіти та самовдосконалення, забезпечення високого рівня її професійного розвитку, мобільності та адаптованості.

Література

1. Національний план реформи професійної освіти (2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gov.cn/zhengce/content/2019-02/13/content_5365341.htm
2. Minxuan Zhang, Xiaojing Ding and Jinjie Xu (2016). *Developing Shanghai's Teachers*. Washington, DC: National Center on Education and the Economy.

УДК 378.147

Штогрин С.С.
викладач-методист
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж
Вавк Г.С.
старший викладач
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж

МОЖЛИВОСТІ КУРСІВ МЕРЕЖЕВОЇ АКАДЕМІЇ CISCO ДЛЯ УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В РАМКАХ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ «ДЕРЖАВА В СМАРТФОНІ»

«Держава в смартфоні». Останнім часом ми дуже часто чуємо цю фразу від політиків, державних діячів, чиновників різного рангу та фахівців. «Держава в смартфоні» – це перш за все можливість отримання послуг в електронному вигляді (е-послуги). Сьогодні кожна типова ситуація звернення до органів влади – це величезна незручність, стрес та корупція. «Держава у смартфоні» – це можливість розв'язати всі ці ситуації в один клік і бажано за допомогою смартфона чи ноутбука, де людина матиме особистий електронний підпис. Те саме стосується й бізнесу.

В Україні вже створено близько 100 електронних послуг. Плани нової влади дуже амбітні. Наприклад, до 2024 року є прагнення перевести 90% всіх державних послуг в режим онлайн, втричі зменшивши кількість взаємодії громадян і бізнесу з владою та досягнувши нульового рівня корупції у цій сфері.

В планах впровадження чотирьох рівнів е-послуг: інформація про державу – перший рівень, комунікація з державою – це другий рівень,